

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: **DUMINEC'A.**

542

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :
Pe unu anu 5 fl.—cr. pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl v. a

Correspondentiele se se adreseze Redactiunei;

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Er banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE.

LA

„BISERIC'A si SCOL'A.“

*Fóia bisericésca scolastica, literara si
economica.*

Cu inceputulu a nului 1890 deschidemu abo-
namentu nou la „Biserica si Scol'a.“

Rugamu pre toti domnii abonenti de pana a-
cuma, cari dorescu a ave fóia nóstra si pe viitoriu,
se binevoiesca a tramite la „Tipografi'a diecesana“
pretiulu de prenumeratiune care e :

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UNU ANU . . . . . 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ . . . . . 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMANIA SI STRAINETATE:

PE UNU ANU . . . . . 14 franci.
„ 1/2 „ . . . . . 7 fr.

*Sprijinulu moralu si materialu, de care pana
acuma s'a bucuratu fóia nóstra, ne indreptatiesce
a sperá, cá si in viitoriu vom fi imbratisiati de
aseminea simpathii calduróse precum si de buna-
vointi'a nestramutata a On. Publicu cetitoriu.*

Redactiunea.

Sinódele parochiale ordinare.

In lun'a lui Ianuaru a fiecarui anu se intru-
nescu conform dispusetiuniloru statutulu organicu in
intréga Metropoli'a sinódele parochiale in siedintia
ordinaria.

Scopulu intrunirei acestor sinóde chiar la ince-
putulu anului este, cá comun'a bisericésca se cu-
nósca starea, in carea se gasesce parochi'a, si pre
bas'a acestei cunoscintie se póta luá dispusetiunile
necesarie intru a indreptá ceea ce este de indrep-
tatu si a promová ceea ce este de promovatu in a-
facerile avisate prin lege la competenti'a parochiei.

Bas'a de actiune pentru procederea ulterióra a

sinódeloru parochiale este reportulu comitetulu des-
pre activitatea desvoltata in interesulu parochiei in
decursulu anului espiratu. Pentru cá acésta basa se
fia buna si reala se cuvine, cá reportulu comitetulu
se infacisizeze starea parochiei in modu cât mai e-
sactu, si anume se-se arete in modu fidelu si cât
mai conscientiosu starea, in carea se gasesce mora-
litatea publica a parochiei, in ce stare se gasesce
instruatiunea tenerimei, in ce stare se gasesce a-
verea parochiei; si preste acestea se-se arete, ce a
facut comitetulu, oficiulu si epitropi'a parochiala, si
in genere comun'a bisericésca pentru desvoltarea si
ridicarea credintiosiloru pre terenulu culturalu-moralu
si pre terenulu economicu.

Accentuam cu deosebire partea acést'a din urma,
— pentru ca este deja timpulu supremu, cá paro-
chi'a, si respective organele parochiei se ia mai cu
taria in manile lor ingrijirea credintiosiloru, — si
se nu se marginésca numai la resolvirea unor afa-
ceri curente.

Biserica nóstra prin constitutiunea si autono-
mi'a ei a luat mari angajamente facia de poporu, si
adeca a luat angajamentulu, cá faptice se fia parinte
alu poporulu pre tóte terenele vietii; si deci paro-
chi'a prin corporatiunile ei, instituite prin lege are
deterintia a supraveghiá si a vedé tóte, si pentru
tóte câte le vede, se afe mesur'a si mijloculu ni-
meritu pentru o desvoltare succésa a poporulu pre
tóte terenele vietii.

A fost la noi unu obicei reu, seau o lipsa de
practica, ca sinódele parochiale ordinare de pana a-
cum se margineau in activitatea loru intru a revedé
socotile bisericesci si scolarie de pre anulu trecutu,
si a face preliminariele pentru anulu curentu; si si-
nódele parochiale treceau preste aceste afaceri des-
tulu de insemnate cu o graba cam pré mare, ici
colea se mai aretau si datele statistice, referitóri-
e la umblarea prunciloru la scóla si alte afaceri mai me-
runtiele, — si cu acést'a in multe comune sinódele
parochiale si-priveau activitatea lor terminata.

In trecut póte cà nici nu s'ar fi potut face mai mult; dar astadi sinódele parochiale nu se mai pot multiemi cu atât'a.

Socotile bisericesci s'au revediuu într'o forma órecare, de cand are biseric'a avere propriia a ei; si banii au scadiutu, seau au crescut, — dupa cum au priceput ómenii din parochia a-ii administrá. Unu lucru inse nu l'am potut ajunge dóra in nici o comuna din Metropolia, cá banii bisericesci se-se administreze astfelu, incát se ajunga starea, de carea avem lipsa in totu loculu, cá din venitul curatu, se-se acopere tóte trebuintiele parochiei, se-se póta platí in modu cuviintiosu preotii, invetiatorii, si se-se acopere tóte celelalte lipse ale bisericei, — fara se mai fia trebuintia de a recurge la denariulu poporului prin aruncuri, cari dau ansa la atátea ne-cazuri.

Si noi nu ne indoim, cá acést'a este tient'a cuprinsa in memorabilulu conclusu alu sinodului eparchialu din anulu curentu dto 18/30 Aprile Nru prot. 38 si comunicatu prin cerculariulu consistoriului Aradanau dto 26 Octomvre 1889 Nru 1856.

A avisat adeca sinodulu nostru eparchialu prin acestu conclusu pre ambele, consistorie a staruí, „cá banii bisericeilor elocati la privati se-se incaseze pre róndu si cu incetulu, si se-se depuna in casse de pastrare, cá apoi la ocaziuni binevenite se-se cum-pere pamenturi pre seam'a comuneloru bisericesci, din alu caror venitu se-se acopere trebuintiele cul-tului, — avend a sucurge si dieces'a cu imprumu-turi, in casuri de lipsa, la cumperarea ataror pa-menturi.“

Conclusulu acest'a s'a publicat la timpulu seu taturor parochieloru; si de buna seama parochiele l'au si luat la cunoscentia.

Dar rezultatulu?

Resultate pre acestu terenu se obtienu greu, si dupa multa gandire si bataia de capu, dar ele se obtienu totusi, unde ómenii voiescu se-le obtiena. Cá resultatu positivu amintim, ca unele comune au inceput a-se ocupá si a face începutulu pentru a investí banii bisericesci in pamentu, si respective a pune in practica acésta ideia cuprinsa in amintitulu conclusu sinodalu.

Dar mai este multu pana departe, mai este fórte multu, pana vom ajunge a vedé realizandu-se acésta insemnata ideia in totu loculu, in fiecare parochia.

De o cam data dorinti'a nóstra este, cá sinó-dele parochiale din intréga eparchi'a Aradului se aiba cunoscentia despre cuprinsulu acestui conclusu sinodalu. Dorim, cá comitetulu parochialu se induca in reportulu seu catra sinodulu ordinariu intregu cu-prinsulu acestai conclusu „cá obscea crestinésca din tóte pártile se scia: cá dieces'a voiesce se vina in in ajutoria cu imprumuturi, pentru cá fiecare comuna bisericeasca la ocaziuni binevenite pentru asigurarea viitoriului ei se-si póta cascigá câte o bucata de pa-

mentu; si mai multu decât acést'a dorim, cá fiecare credintiosu se scie, si se afe, cá aici la diecesa se lucréza, si se intentionéza a-se lucrá cu tóta sta-ruinti'a, cá fiecare comuna se póta ajunge tient'a cu-prinsa in conclusulu sinodalu amintit: cá adeca fie-care parochia se aiba cu timpulu unu capitalu siguru, din alu carui venit se-se póta acoperí tóte trebuin-tiele bisericei si ale scólei. Dorim apoi cá fiecare credintiosu se gandésca chiar acum cu ocaziunea tie-neri sinódelor parochiale ordinare la censurarea so-cotiloru, cum s'ar poté ajunge mai cu sporu si cu succesu acésta tienta, — pre carea noi dupa espe-rintiele vietii si desvoltării acestei eparchii o vedem r e a l i s a b i l a .

Punendu-se astfelu in discussiunea obscei cres-tinesci acésta cestiuene, — sinódele parochiale din anulu acest'a nu se vor ocupá numai cu lucruri cu-rente, ci vor poté se-se ocupe si cu imbunatatiri de durata statornica.

Repetim, — rogám pre toti, pre cari ii-pri-vesce, cá dorim, si cerem, cá in sinódele nóstre pa-rochiale din anulu curentu se-se dea cea mai mare publicitate cerculariului amintitu, cá se vedem, si se-ne convingem de ceea ce putem se realizám in acésta directiune.

Rugám pre toti, pre cari ii-privesce, cá se-se accentuze cu deosebire in audiulu poporului inten-tiunea si scopulu maretu, pre carele l'a avutu in vedere venerabilulu nostru sinodu eparchialu prin conclusulu amintit, si anume, cá prin o buna admi-nistrare a averii bisericesci si prin investiuenea bani-loru bisericesci in pamenturi poporulu dupa timpu se fia scutit de ori ce aruncu si de ori ce dare pentru sustienerea bisericei si a scólei; si in acelasi timpu intentiunea sinodului este: crescerea unei inteligentie alese si cât mai nume-róse pentru poporu, precum ambe aceste momente sunta desvoltate in modu destul de esactu in cerculariulu amintitu.

Mult mai presus decât banii si averea bisericii scumpe ne sunt sufletele credintiosilor incredintiate pastorirei acestei'a.

Si deci in reportulu comitetului parochialu se-se arete sinodului, care este starea moralitáti publice a parochii, si anume se-se arete: daca credintiosii cercetéza regulat sant'a biserica, daca ei in posturi se impartasiescu cu sfintele taine, daca santieni'a vietii familiare este destul de respectata, daca vi-tiiele si escesele se imputienéza in parochia, daca credintiosii traiescu unii cu altii in dragoste cresti-nésca, daca se imputienéza, seau cresce numerulu proceseloru si divergintieloru dintre ómenii parochiei; mai departe daca parochianii ingrijescu in modu co-respundietoriu de crescerea tenerimei, daca scól'a cá atare din a s'a parte si-face detorinti'a, daca se tienu prelegerile regulatu, daca se tiene scóla de repetitiune, — daca si in ce mesura si-ingrijescu ó-

menii afacerile lor economice, daca se facu imbunatatiri pre terenulu economicu, si daca in genere, parochi'a prosperéza pre acestu terenu, seau nu, si altele.

Se intielege de sene ca tractand comitetulu aceste cestiuini in reportulu seu catra sinodu, — o va face acést'a in modulu celu mai obiectivu si cu demnitatea, ce o recere positiunea unui organu bisericescu, ferindu-se de ori ce espressiuni vatamatorie, si inducendu faptele vedute cu obiectivitatea si blandeti'a adeverat crestinesca.

Voim se impacâm divergintiile dintre ómení, voim se nu se védia pre noi nici unu feliu de slabitiune omenésca, cand suntem in sant'a biserica, si cand lucrâm in afacerile bisericeii nóstre nationale.

De aceea se intielege de sene, ca tóte aceste cestiuini trebuiescu induse in reportulu comitetului cu studiu realu si in acelasi timp cu tóta bunavointi'a. Apoi pre langa acést'a comitetulu parochialu se caute si se afle si mijlócele, prin cari s'ar poté indreptá ceea ce este de indreptatu, si se vina in reportulu seu cu propuneri gat'a inaintea sinodului, si aici in sinodu se róge, si se capaciteze intréga obsceã crestinesca, cá se gandésca cu tóta grij'a asupra cestiuinilor mari, cari preocupa astadi biserice'a.

Am amintit acestea aici chiar acum, cand sínódele parochiale au de a indepliní o dispuzetiune a legii, pentru ca a venit timpul, cá parochieile nóstre se desvólte mai multa activitate in cadrulu competentiei normate prin statutulu organicu; si nu ne indoim, lucrarea sínódelor nóstre parochiale din anulu acést'a va fi mult mai spornica, decât a sínódelor din anii trecuti.

Serbatórea taiarii impregiuru, si cea a aratarii (botezul, epifani'a) Domnului nostru Iisus Christosu.

1. Despre originea séu inceputulu taiarii impregiuru in genere, fiind ea indatinata si la alte popóre resaritene, s'a discutat mult, fara ca sè se afle ceva positiv. — Domnedieu impune circumcisiunea lui Avraam si urmasilo lui, ca semn de legatura intre sine si intre densii; si astfel la poporulu israitén o aflam din vechimea cea mai carunta, avénd o insemnatate speciala. La Evrei nu erá ea o operatiune facuta din cause sanitare, ci importanti'a ei deosebita se bas'a pe acea privire religiósá, dupa care aplecarea spre cele neiertate, ca urmare a peccatului stramosiesc, e concentrata mai ales in instinctuala secsualu. Deci prin taiarea impregiur se inchipuia marginirea si infrenarea sensualitatii si prin urmare santirea omului in tóte membrele sale. Acésta se pricepe mai bine din locul dela Moisi unde Ddieu pretinde dela Avraam pe lângá semnulu acesta din afara inca si curatia inimei dicénd: „*eu suntu Ddieul tau, fa ce este placutu inaintea mea si fi fara de prihana.*“ Taiarea impregiur era asiadara si simbolu alu curatiei inimei, si indetora spre cre-

dintia in unulu Ddieu, spre amóre si ascultare catra densulu, si spre sperantia mantuirii, carea dupa juruinti'a lui Ddieu avea se vina din seminti'a lui Avraam. Desi in sine luata taiarea impregiur nu e sacramentu, totusi se asemenéza sacramentului, fiind unu actu vedut, prin care se impartasi'a omului, drept, ca nu darurile lui Ddieu, dara primirea in sinulu comunitatii sante. Are actulu acesta si o insemnare tipica, prefiguréza adeca botezulu, sacramentulu acel'a, prin carele omulu devine membru alu bisericeii lui Christosu, precum prin circumcisiune devenia modulariu alu bisericeii legii vechi. Precumu deci taiarea impregiuru i da omului dreptulu de a particip'a la tóte binecuventarile si juruintiele legaturii, asia si botezulu prefigurat prin taiarea impregiuru ne face fii si mosceni ai imperatiei ceriului si partasi la tóte charurile bisericeii Mantuitorului. „*Noi suntem taiarea impregiuru, cari cu spiritulu servimul lui Ddieu*“ dice santulu ap. Pavel in epistóla catra Fil. cap 3, 3.

Acestui actu de natura sacramentalá aveau sè se supuna fii Evreiloru a opta di dupa nascere, când li se da si numele; ér acesta se lua in timpurile vechie dela órecari impregiurari ale nascerei, ori dela dorintiele si sperantiele mamelor, mai tardiu si dela naintasi séu consangeni insemnati.

Mantuitorulu nostru dumnediesc, ca celu ce n'a venit se strice legea, ci se o implinésca, inca s'a supusu a opta di dupa nascerea sa acestei operatiuni, inse nu ca când legea lui Moisi ar fi avut pentru densulu putere obligatóre, ci pentru cá se arate, cá elu in modu eminentu e implinitorulu legei mosaice. — Totu cu acésta ocaziune i-s'a datu nounascutului, numele predis de archangelulu Gavriil; (evang Luca 1, 31.) si astfel serbatórea taiarii impregiur e totodata si aniversarea numelui fiului ddieesc: Iisus, — ce insamna Mantuitoriu; — prin carele s'a reversatu si se revarsa asupra neamului omenesc nenumerate bunatati ddieesci, pentru cá dupa cum dice apostolulu Petru: „*nici nu este altu nume sub ceriu datu intre ómení in care trebue se ne mantuim;*“ (Faptele ap. c. 4, 12.) ér apostolulu Pavelu dice in epist. catra Fil 2, 9.: „*Pentru acésta si Ddieu la pre inaltiat si i-a daruit nume, care este peste tot numele; ca in numele lui Iisus sè se plece tot genunchiulu alu celoru ceresci si alu celoru pamentesci si alu celoru de desupt.*“

Epifanie, Episcopulu Ciprului † 403, dice intr'o cuventare a sa: cá Iisus Christosu s'a taiat impregiur, intre altele si pentru aceea, ca celoru ce diceau cá Christos s'a intrupatu numai dupa parere, se li arate, cumcá Elu intr'adever a primitu trupu omenescu.

Inceputulu serbarii taiarii impregiur a Domnului nostru Is. Chr. se afla in secolele cele dintai ale crestinismului, acum: Amfilochie, Episcopulu Iconiei, Grigorie dela Nisis, Ambrosie din Mediolan, Epifanie

diu Cipru, Ioan Crisostom, Augustin si Maxim Turonianulu vorbesc despre acésta serbatóre, si unii din acesti s. parinti au tinutu in diua acésta si cuventari, cari au ajuns pana la noi.

Pentruca crestinii se nu póta lua parte la serbatorile sgomotóse ce le arangiau vechii Romani in onóre a dieului loru Ianu, cari serbatori se serbau cu solemnitate si bucurie mare, petrecendu-se nopti intregi cu cantari, glume, jocuri si alte petreceri, prin cari se trecea marginile cumpatatii si a buneii cuviintie, — parintii bisericesci au rivnit contra abuzurilor impreunate cu aceste petreceri si au decretatu, ca crestinii se petróca serbatórea taierii impregiuru cu ajutorare. Si sinodulu alu 6. ecumenicu prin canonulu 62. opresce petrecerile la asia numitele *Calendae* (adeca serbarea pagana a primei dile a fiecarei luni), la cele ce se numescu *Vota* (serbatórea dieului *Bachus*) etc. — Insa dupa apunerea paganismului incetarà si serbatorile pagâniloru si lipsindu astfelu si cauza desfranariloru, petreceau si crestinii serbatórea taierii impregiuru a Domnului nostru Is. Chr. nu cu ajutorare si cu plecarea genunchiloru, ci cu bucurie, ca si celelalte serbatori domnesci.

Amfilochie, Episcopulu Cirului, in o omilia a sa, ce a tienut-o in diu'a taierii impregiuru a Domnului nostru Is. Cr. amintesce spre fine si de s. *Vasilie celu mare*, Episcopulu Capadociei: de unde deducem, ca amintirea acestui santu parinte dimpreuna cu serbatórea taierii impregiuru trebue sè se fi facut de curend, inca catra finea seclului alu IV.

2. Pe când se apropia timpul, in carele Christosu avea se - si incépa misiunea ca invetiatoriu pe atunci vestia Ioanu inaintemergetoriul lui Christos, in anulu alu 15. alu imperatiei lui Tiberiu, in tienutulu Iordanului, botezulu pocaintiei, botezand in Iordanu pre toti, cei ce-si marturisiau peccatele. Dorind deci si Iisus Christos, ca prin atingerea sa se santiésca apele Iordanului, si se asiedie *misteriulu botezului*, carele avea se servésca ca usia de intrare in legea cea noua a darului, a venitu din Galilea la Iordanu, ca sè se boteze de Ioan. Acesta nici odata nu vediu pe Mantuitoriulu, inse Ddieu i-i descori, cumca acesta e Mesia, deci cu umilintia dice càtra Iisus: *Eu trebue se me botezu dela tine si tu vii la mine? Las'a acum*, raspunde Iisus, *ca asia se cade noua se plinim dreptatea!* Atunci cu frica redica botezatoriulu mâna si plinesce porunca Mantuitoriului. Celu prea sântu se botéza, pamentulu se bucura, firea apei se sântiesce, ceriulu se deschide, spiritulu sânt se pogóra in chipu de porumb si vine peste el, ér din ceriu resuna glasulu dicend: *„Tu esti fiulu meu celu iubit, intru tine bine am voit.“*

In amintirea botezului Domnului in Iordanu a asiediatu biserica serbatórea aratarii Domnului (epifania) in diua a 6. a lui Ianuarie, in acordu cu traditiunea, dupa carea Mantuitoriulu sè se fi botezatu in acésta di, si in consonantia cu marturia e-

vangeliei, in urma careia Domnulu nostru Iisus Christosu s'a botezatu in versta ca de 30. de ani, si prin urmare s'a botezatu pe langa timpul nascerei sale.

Serbatórea acésta se numesce *aratarea* Domnului, pentrucà la botezulu lui Christos s'a aratat prea sânt'a Treime si anume: Ddieu Fiulu, carele din acest timp a inceputu lucrarea pentru mântuirea lumii, era in apa Iordanului; Ddieu Tatalu, marturisia din ceriu despre Christosu dicend: *„Tu esti fiulu meu celu iubit intru carele bine am voit; ér Ddieu Duhul sânt s'a pogoritu din ceriu in chipulu unui porumb intarind astfelu cuventulu parintelui.*

Inceputulu serbarei aratarei Domnului se deduce dela timpurile Apostoloru. Constitutiunile apostolice dic in privinti'a acésta: *„Serbatórea aratarii sè se serbeze, de órece in acésta di e aratarea ddiectatii lui Christos, marturisind despre elu Tatalu la botez si aratându se celoru presenti Mangaitoriulu Spiritulu sânt iu chipu de porumb, etc.“* Apoi despre serbarea botezului Domnului marturisesce: Climentu dela Alexandria, Ieronim, Grigorie dela Nazianz, Ambrosie, Grigorie dela Nisis, Ioanu Crisostomulu si Augustinu, cari toti amintesc in scrierile loru despre serbatórea acésta si tienu cuventari bisericesci in acésta di.

Din vechime se numera in biserica intre cele 12. serbatori mari ale ei, petrecându-se in totdeuna cu mare pompa si solemnitate. Crestinii vechi parasindu-si lucrurile cele de tóte dilele, mergeau la biserica spre a lua parte la sânta liturgie, la ascultarea cuvântului ddiesc si la impartasirea cu sântele misterii. — *Amianu Marcelinu* relationéza despre *Iulianu Apostata*, cà elu in Gali'a in diua aratarii Domnului dimpreuna cu ceialalti crestini luà parte la tóte servitiile ddiesci; si imperatulu *Valensu* merse in diua acésta cu tóta curtea s'a la biserica, unde s. *Vasilie* aducea s. jertfa.

Si pentrucà crestinii vechi fara de nici o piedeca se póta lua parte la faptele pióse ale credintiei si religiositatii, se retineau ei de tóte privelisecele, jocurile si petrecerile cele publice. In veacurile primare, *„cei chiamati“* dintre catehumeni primiau in diua acésta, conform esemplului Mantuitoriului misteriu s. botez.

In amintirea botezului Domnului, se face din primii secli incepënd in ajutorulu si in insasi diua aratarii Dnmului, santirea cea mare a apei, ascriindu-i crestini mare putere si eficacitate.

Serbând biserica acésta di in care s'a aratat darulu mântuitoriu tuturoru ómeniloru intaresce ea credinti'a nóstra in Ddieu celu prémari in 3. fetie, ne invatia a marturisi si a prémari sânta treime intr'o ddiere, feresce pre cei credinciosi de retacirea vechiloru eretici a Manicheilor, a Arieniloru a Macedonieniloru si a altora, cari negau trinitatea fetiloru a unei dumnedieiri. De asemenea combate ea si pe aceia, cari negau adeverata intrupare a fiului lui Ddieu,

numindu fiintia lui cea omenésca aparintia seu parere, căci dupa cuvintele bisericeii: Iisusu Christosu a venitu la Iordanu cá omu dupa fiintia, ér nu dupa parere seu inchipuire.

Lipov'a, 25. Dec. 1889.

Domnule Redactoru !

In unu numeru anterioru ati luat notitia despre salutare intreprindere initiata de damele române din Lipov'a de a se constitui in o reuniune spre a veni in ajutor pruncilor seraci in tot anulu la serbatorile nasterii Domnului. Astazi sunt in frumoasa pozitiune a Ve anuntia cá acésta salutare intreprindere initiata de dómnele: Maria D. Simon, Augusta de Missici si Elena V. Hamsea si-a luat inceputul prin aceea, cá reuniunea damelor s'a constituit in mod provisoru alegându-si de presidenta pre Dna Ecaterin'a Scala, de notariu pe Dnul Terentiu Oprean si de casiera pe Dna Elena V. Hamsea si ca un frumos semn de viatia al acestei reuniuni amintesc aici, cá acésta reuniune spre a da semne de viatia a colectat in bani inainte de serbatorile Nasterii Domnului spre acest scop suma de 135 fl si mai multe vesminte in natura, dela zelosii români din orasiulu Lipov'a. Cu sum'a de 105 fl. s'a cumperat haine pentru prunci si impreuna cu hainele colectate in diu'a de 24 Dec. 1889. la 2 óre p. m. aceste haine s'a distribuit intre pruncii seraci in sal'a scólei confesionale din Lipov'a. A fost o frumoasa serbátore cu ocasiunea distribuirii, o serbátore, care inaltia inim'a precum sunt tóte serbátorele cu caracter crestín.

Cu acésta ocasiune s'au adunat in scól'a confesionala multime mare dintre membrele reuniunii, preotíeme din localitate, comitetulu parochial si onoratorii romani din Lipova, si dupa ce parintele protopresviter Voicu Hamsea a tienutu o scurta vorbire in carea a multiamit atât damelor romane pentru frumoasa initiativa luata in acésta afacere cât si d-nilor si d-nelor contribuitoare, pentru zelul faptic crestinesc dovedit si cu acésta ocasiune in interesul bisericeii, — se adresà catra prunci si in cuvinte alese le dise, cá precum Montuitorul prin cuvintele memorabile: „lasati pruncii se vina la mine“, togma asia si biseric'a din Lipov'a din bunavointi'a damelor române le vine lor in ajutor cu imbracaminte cá se póta cercetá st'a biserica, cá se invetie fric'a lui Ddiu si pietate si cá se póta cercetá scól'a, si se póta se invetie cunosciintiele trebuicióse pentru a se putea face ómeni vrednici in viatia. Terminând parintele protopresviter imbarbata pe prunci la cercetarea s-tei biserici, la cercetarea scólei, aretându-le cá din pruncii buni se fac ómenii vrednici, ómenii carii traesc in buna stare si fericire, si implorând binecuvéntarea Domnului asupra lor se procese la insusi actul distribuirii.

S'au distribuit vesminte intre 50 de prunci, dintre care cam 30 parte bãeti parte fetitie s'au provediut cu câte un intreg rînd de haine, éra 20 parte cu incaltiaminte parte cu diferite alte vesminte. Cred, cá nu este de lipsà se amintescu aici bucuri'a prunciloru de stele serbátore ale Nasterii Domnului, precum si buna impresiune a publicului adunat cu acésta ocasiune si in genere

a intreg publicului romanesc din orasiulu Lipov'a, pentru-cá daca este vr'o bucurie in lume, atunci de sigur locul cel dantaiu i-lu ocupà, acea crestinesca bucurie pre care o simte cinev'a atunci, când, din denariul seu póte se alineze durerile si necazurile seracului, mai cu séma la dile de bucurie cum sunt si stele serbatorii ale Nasterii Domnului.

Se traiésca damele române din Lipov'a si toti cei ce au contribuit spre acest frumos scop!

G. P.

Fondula religionariu gr. or. alu Bucovinei, substratul, formarea, desvoltarea, administrarea si starea lui de facia.

(Continuare.)

2. Jumetate din satulu Baia si escii si a-nume jumetatea cea din josu. Din satulu acesta a trei'a parte a fostu daruita de egumén'a Giurgi¹⁾

¹⁾ La domnulu Wichenhauser, Geschichte der Klöster Homor etc. pag. 116, se dice, cá partea acésta aru fi fostu daruita de: Georg (Shursh) dem Tennewart. In traducerea nemtiésca a acestui uricu alaturatu la prof. imperatescu sub Nr. 68 se dice: von der Schurs Humenitza, iara proegumenulu Pahomie spune inaintea comisunii, cumcà aru fi dela egumeniti'a Giurgi. Incurcatur'a acést'a nu mi-o potu esplicá almintrelea, decât cá traducetoriulu neamtiu alu originalului slavu au cétitu cuvéntulu egumeniti'a pe slavenie e h u m e n i t i a éra scriitoriulu carui'a fi dicta, a scrisu numai H u m e n i t i a (dupa ortografi'a lesiésca „Humenica“) si in urma Domnulu Wichenhauser luându numele Giurgi ca nume barbatescu, a intielesu H u m e n i t i a (cétindu Humenica ca H u m e n i k a) ca predicatu in genitivulu slavu, confundandu-lu cu slavicultu H u m e n i c u mai mare peste aria — Tennewart. — Credu, deci, cá Giurgie genitivu românescu dela Giurgia si numele parintelui egumenitiei, cu care nume dupa cum s'ar vedé, se numiá si ea, ca cu unu nume de familia.

Nu potu se nu citezu aici cuvintele Domnului Wichenhauser din pretiésele scrieri ale Domniei Sale, privitóre la calamitatea schimosirii numeloru prin limb'a slavica, intrebunfiata la noi in trecutu. Domni'a s'a adeva in Pre-cuventarea la: „Die Urkunden des Klosters Moldowiza.“ Wien 1862, pag. 5 dice: Hier (in Bucovina) treten jedoch die Deutschen, um so mehr also die Ruthenen, unter die Zahl der eingesprengten Insassen, wogegen die Griechen, wenn sie eine Grundlage im Landvolke hätten, neben den Romanen als Hauptvolk zu zählen wären. In beiden Ländern (Moldova si Bucovina) ist übrigens die Völkerkunde nicht nur wegen des Völkergemenges, sondern auch deshalb besonders schwierig, weil schon seit frühen Zeiten bis fast 1640 und 1670 herab das kirchenslavische die ausschliessliche Kirchen- und Urkunden Sprache war. Abgesehen von dem dadurch herbeigeführten Einflusse auf die romanische Sprache haben daher die Romanen nicht nur schon bei der Taufe oft slavische Namen erhalten, sondern es sind auch, wie nur thunlich, in Urkunden Leute- und Orts Namen in's Slavische und manhmal sogar unrichtig übertragen oder echt romanischen Namen auf an, ar und ul wenigstens das Zeihen des slavischen Wessenfalls (a) angeheftet worden. — Dagegen wäre nun im Grunde nichts einzuwenden; aber welche Behauptungen und Folgerungen sind für Sprache, Abstammung und Völkerkunde nicht schon auf solche entstellte Worte (besonders von cechischen Schriftstellern) gepropft worden.

6/30 s'au 6 jirebii cumperase manastirea dela calugeri'a Huhuru (in uricu Huhuroi'a,) éra a opt'a parte si unu teritoriu óre care de 3 case, in dar dela portariulu Danu si soti'a s'a Tudosi'a, nepót'a postelnicului Cosm'a Sierpe. In stapeni-rea acestei párti de satu se intaresce manastirea prin chrisovulu lui Eustratie Dabija Voda, datu in Iasi la 4 Ianuarie 7171/1663 (La Prot. imp. Nr. 68.) In chrisovulu acest'a se dice, cumcà pe atunci uriculu originalu de daruirea mosiei acestei'a áncã esistá, pe timpulu comisionárii inse erá perdutu. Prin acestu chrisovu se intaresce dreptulu manastirii si asupr'a altoru proprietáti, si se face si observarea generala, cumcà uricele, câte i le infatisiara acestai Domnu calugerii manastirii si anume dela doi Stefan Voda si dela Alexandru, erau tóte rupte, fara peceti s'au fara baere la peceti, stricate fiindu de Cazacii lui Timusiu, carele venise cu Zaporogenii sei in ajutoriulu socrului seu Vasile Lupulu in contr'a lui George Stefanu. Ajutoriulu inse elu l'au intielesu asiá, ca se curatiésca manastirile de câte se aflau in ele, atât ale manastirii cât si ale privatiloru, carii in timpurile acele periculóse se adapostisera pe acolo.

3. Partescii (acum partescii de susu si de josu,) asupr'a carii mosii se intaresce dreptulu manastirii prin acela-si uricu alu lui Dabija. Ca daruitoriu se numesce in acestu uricu unu Stefanu Voda, fara ca se-se dica mai deaprópe care.)

4. Jumetate din Comanesci, carea de altmintrea se chiama si Liudii Homorului, cumperata de manastire dela 2 calugeri din Sánt-Ilie, anume dela egumenulu Gelasie si dela ieromonachulu Ghedeonu, precum si dela nepotii loru Sandulu Ciomértanu si Zosim Stingaciu cu 175 de lei cu uriculu din 22 Septemvre 7251/1742. (Prot. imp. Nr. 69.)

5. A siésea parte din Românesci, daruita de rediesiulu Tóderu Braha si soti'a s'a Antimitia, fiia Mariei Strisculesse, cu uriculu din 11 Martie 7252/1744 (Prot. imp. sub. Nr. 70.) Daruitorii inse i-si rezervéza dreptulu, cà pana cand voru traí ei, se aiba de a se folosi de partea

2) Pumnulu pag. 106 comite si aici éróre, dicéndu cumcà Baiasiescii si Partescii aru fi daruiti de Stefanu Voda celu mare la 4 Iuniu 1491, éra uricele respective le arata a fi la Nr. 68 si 72 alu Protocolului imperatescu. Dara la Nr. 68 nu se afla alta nimic'a, decât chrisovulu de intarire citatu susu, din 4 Ianuarie 7171/1663. Sub Nr. 72 inse se afla la Prot. imper. numai uriculu lui Mihaiu Racovitia din 29 Octomvre 7213 1705, prin care ilu insarcinéza pre boieriulu Bejanu Vornicu de pórtã, ca se restituie hotárele vechi ale pártii manastiresci a Baiasieciloru si se o desparta de partea jitniceriuului Ghergeli. De o daruire a lui Stefanu Voda celu mare la 1491 nu e nicaire nici vorba.

3) Pumnulu pag. 107 ratacesce si aici când dice cà mosiea aru fi fostu cumperata de doi calugeri ai manastirii, adeca ai Homorului.

acést'a. Dupa disa proegumenului, Tóderu Braha mai apoi se se fia facutu calugeru, lasandu dreptulu de folosirea rediesiei daruite, sotiei sale pana la mórtea ei.

6. Muntele Magura in tienutulu Câmpulungului, pentru care manastirea nu avea uricu de daruire, dara îi intaresce dreptulu de proprietate Domnulu Istrate Dabija prin chrisovulu din 3 Ianuarie 7170/1662. In acestu chrisovu se dice, cumcà daruitoriulu muntelui a fostu unu Alexandru Voda (Prot. imp. Nr. 71.)

Pentru hotarele jumetáti din Comanesci avea manastirea cearta cu boieriulu Simeonu Teutululu din Comanesci, iar pentru muntele Magura, cu Câmpulungeni.

In partea Moldovei avea manastirea Homorului satele: Dersca, Voreenii (sub care se intielegeau si Staucenii si Glodenii) si mosiile (praedia) Strahotinulu, Feredienii si Covasna, precum si o via.

§. 14.

XI. Manastirea Moldoviti'a.

Manastirea Moldoviti'a este afara de cea a Radautiului, care s'a prefacutu in episcopie, cea mai vechia intre manastirile tierii acestei'a. Ea este fundata de Alexandru celu Bunu, carele a organizato si prin urmare a consolidatu si intaritu statulu Moldovei. Anulu zidirii manastirii nu e nicaire aratatu, dara Alexandru celu Bunu îi daruesce dóue mori in orasiulu Baia si patru familii de Tatarsi cu chrisovulu din 31 Octomvrie 6910/1401. Manastirea deci in anulu acest'a acum esista, urméza asiadara, cumcà Alexandru celu Bunu a fundat'o cpréndu dupa suirea pre tronul.4) Manastirea zidita de densuslu au statutu numai pana cam la inceputulu seculului alu 16-lea spre timpurile lui Petru Ra-

4) Grigorie Urechia in letopisietiuulu seu, ed. Cogalniceanu, Bucuresei 1872, Tom. I. pag. 137 dice despre Domnulu acesta: Letopisietiuulu nostru celu Moldovonecsu serie, cà a fost cursulu aniloru 6907, când a statutu domnu Alexandru Voda celu bunu; iara letopisietiuulu celu latinecsu serie, cà a fost veletiuulu 6921, când a statutu dintre acestia la domnie Alexandru Voda, carele intaia data multe lucruri bune a inceputu a face in tiara. Facut-a dóue manastiri mari in Moldova Bistritia si Moldovitia si la-a inzestrat cu multe sate, si vecini (supusi, glebae adscripti, numiti asia pentrucà nu erau ómeni de tiara, ci dintre popórele vecine prinsii in resbelu si asiediati in Moldova) si cu helesitae si cu vestiminte scumpe innauntru si cu odóra. Si daca s'au vedint luminatu in cinstea domniei, in doi ani a domniei sale, fiindu mai intregu si mai cu minte decât cei trecuti inaintea domniei lui, si multe revuind si nevoind spre cele de folosu sufletului seu, adus-a cu mare cheltueala din tiara pagána sántele mósitate ale marelui mucenic Ioan Novi, si le-a pus intru a sa vestita cetate, ce este la orasiulu Sucevii cu mare cinste si pohvala, de ferirea domniei sale si de paza scaunului seu. . . . Mai facut-a si alu treile Episcopu, la manastirea Radaatii, si eparchia i-au datu tinaturile din partea de sus, despre tiara Lesiasca.

resiu. Afara de stricaciunile casionate prin inriurintiele tempestătilor fiindu chiliile de lemn si numai biserica zidită, prin o intemplantare, rumpându-se adeca unu umeru de munte sub care era manastirea, ruptura ingropă biserica pana peste jumetatea inaltimei ei. Pana nu demultu (póte áncă si astadi) se vedea áncă boltitur'a de deasupr'a altariului, cam ca de unu statu de omu deasupr'a pamentului, pe din launtru cã urme de zupravituri, se intielege mai de tot sterse si stricate. Domnulu Petru Raresiu zidí deci in loculu manastirii vechi, dar ceva mai spre amédiadi, mai departata de piciorulu muntelui, o manastire nóua, cu multu mai mare. Dupa inscriptiunea sapata in pétra de asupr'a usiei, manastirea au fostu finita si santita la 10 Septemvre 7040/1531, éra zugravita pe dinlauntru si pe din afara la anulu 7045/1537. Pe turnu deasupr'a portii, prin care se intră in curtea manastirii, precum si in biserica pe paretele indatinatu, este depinsu chipulu lui Petru Raresiu, a sotiei sale Ileana, a doi fii ai sei Ilie si Stefanu) si a fiecei sale Ruxand'a.⁵⁾

Dupre „Candel'a.”

(Va urmá.)

D i v e r s e .

* *In diu'a anului nou 1890* s'a oficiatu in biserica catedrala din Arad cu solemnitatea indatinata servitiulu divin, la finea carui'a Pré Santi'a Sa, parintele Episcopu Ioan Metianu, a ténutu poporulu adunatu in numeru mare cuventarea usitata de anulu nou.

Dupa servitiulu divin s'au prezentatu la Pré Santi'a Sa inteligentia romana din orasiulu Arad si siefii tuturor corporatiunilor din orasiu, si au felicitatu pre Pré Santi'a Sa de anulu nou.

* *Serbatóre scolara.* Ieri sér'a, in presér'a serbatorii santului Ioan Botezatoriulu, patronulu seminariului diecesanu din Arad, — s'a ténutu in sala mare a seminariului serbatórea scolastica indatinata fiind de facia corpulu profesoralu si elevii institutului si unu publicu alesu din orasiu. Cu acést'a ocaziune ieromonachulu Augustin Hamseá, ténù unu discursu, in carele espuse si desvoltà reportulu dintre acésta scóla si trebuintiele vietii actuale si viitorie ale bisericeii si poporulu romanu din eparchia Aradului, — accentuandu cu deosebire imprejurarea, cá scóla nóstra va poté corespunde mai cu succesu chiamării sale, daca pondulu de capetenia in educatiune lu-va pune in prim'a linia pre desvoltarea vocatiunei si consciintiei chiamării viitorie a elevilor. — ceea ce propriamente este chiamarea fie-carei scóle confessionale cu caracteru crestiniu.

Tot cu acésta ocaziune music'a instrumentala si corulu vocalu alu institutului sub conducerea domnului profesoru de cantu Chicin, esecutà cu precisiune mai multe piese.

* *Cor nou de plugari* s'a infintiatu in comuna Toraculu micu, in protopresviteratulu Banat-Comlosiului

⁵⁾ Óre nu aru fi timpulu supremu ca prin copii credinciose se se scape de perire macaru aceste putiene remasitie istorice câte pe langa tóta indolentia trecutului au mai remasu inca crutiate?

sub conducerea preotului nostru de acolo Vasiliu Damsia si cu sprijinulu tuturor inteligentilor din comuna. Acest cor constatoriu din 60 de membrii a cantat cu tóta precisiunea cantările liturgice la serbatorile Nascerii Domnului si la anulu nou spre deplina multiamire a poporulu credincios.

Felicitam pre coristi si pre inteligentii nostri din frumoasa comuna Toraculu micu!

* *Himen.* Dnulu Muciu Vancea, teologu absolutu si-a incredintiatu de sotia pe domnișor'a Mart'a Fétu, fic'a dlui Vasiliu Fétu din Hinchirisiu. Felicitările nóstre tinerei parecii!

* *Carte didactica aprobata.* Inaltulu minister reg. ung. de culte si instratiune publica prin ordinatiunea sa din 14 Decemvrie a. c. Nr. 43.236 a aprobat definitiv: **A doua carte de cetire**, pentru copii si copilele din anulu alu II. de scóla, lucrata de Mai multi prietii ai Scólei Brasov. Editura libreriei N. I. Ciurcu.

* *„Influenza.”* Despre acestu morbu vorbescu de multu jurnalele, cá se latiesce cu repejune in intréga Europ'a. Si in adeveru elu a ajunsu si in partile nóstre. In orasiulu Arad numerulu bolnavilor insinuatii la servitiulu sanitaru alu orasiului au fost de 900 de individi. Morbulu se ivesce cu durere de capu, de gátu si ferbinteli, si daca nu este impreunatu cu aprindere de plamani nu este periculosu. Bolnavulu indatu ce observéza simtómele acestui morbu sè se puua in patu, si se remana in odaia bine incaldita si bine aerisata. Preservativulu celu mai bunu contra acestui morbu este: o vietia regnlata si cu deosebire a-se feri cinev'a de a umblá prin aerulu rece de nópte.

* *Stipendii.* Asociatiunea nationala romana pentru cultura poporulu romanu eserie concursu pentru conferirea aloru 4 ajutóre de câte 20 fl. v. a. Doue stipendii se vor distribui intre invetiacei de maestrie, ér câte unulu intre studentii dela scólele medie si dela preparandie. Aspirantii la aceste ajutóre au se-si trimita suplicile loru la Directiunea Asociatiunei pana la 1. Februaru v. a. c. pe adres'a notariului Directiunei, dlu Dr. Traianu Putici, prof. de teol. Arad (fürdő utca 1 sz.) — **Invetiacei de maestrie** cari reflectéza la unulu din ajutórele aceste, au se-si insotiésca petitiunea de urmatórele documente: Atestatu de botezu, atestatu de seracie, atestatu cá se afla lucrându la vre unu maestru, si cá au purtate morala buna. Studentii, fie dela scólele medie fie dela preparandie, au se produca: certificatu, cá sunt imatriculati in anulu scol. cur., si atestatu despre sporiulu si moralitatea loru din acestu anu scolasticu.

† *Necrologu.* Veteranulu notariu pensionatu al comunei nóstre Maderatu Emanuil Philimon, dupa unu morbu indelungatu si plinu de suferintia in nóptea din 30 spre 31. Decemvre 1889 au incetatu din viatia. Fericitul repausatu au fost unulu dintre cei mai conscienciosi dirigatori, in decursu de 30 de ani cât timpu au condusu afacerile notariale in comun'a nóstra prin intieptiunea si blândeati'a s'a, au castigatu intru atât'a increderea si iubirea poporulu incât chiar si dupa retragearea s'a in pensiune, toti locuitorii fara esceptiune la tôte ocaziunile nu au incetatu de a-si aretá acést'a dragoste pana la mórtea s'a. — Repausatulu au fost de confesiunea gr. cath. totusi in decursulu vietii sale in comun'a nóstra necontentitu au lucratu la promovarea intereselor bisericeii si a scólei nóstre mai alesu in anii din urma. când adeca s'au renovatu scóla si biserica. — Cá crestianu au fost omu cu frie'a lui Ddieu, si-au iubitu si pas-tratu pana la mórte religiunea părintiloru sei, in Dumi-

neci si serbatori fiind prin morbulu seu inpedecatu a ceretá st'a biserica mai alesu in decursulu ernei, indrumá cu blândeata antistea comunala si pre cei ce erau de fatia se mearga la biserica si se-si inplinesca datorinti'a loru cá crescini. — Au fost repausatulu omu darnicu, pre sam'a stei biserici au daruitu dóua icóne frumóse in pretiu de 50 fl. pre sam'a bibliotecii scolare mai multe cárti; erá milosu fatia de cei seraci, si totdeun'a pofta mai putienu decát aceea ce dupa dreptu i competea pentru lucrurile private ce le sevársiá in resortulu dirigatorie sale. — cu fost in decursulu dirigatorie sale prietenulu preotimei Au cari au traitu totdeun'a in cea mai buna contielegere si au lucratu impreuna pentru binele si fericirea comunei.

Dragostea ce o au avutu repausatulu catra comun'a nóstra si locuitorii ei se póte deduce din insusi cuvintele sale pre care le exprimá la tóte ocasiunile dicându: „a-si dori se moru in Maderatu si se fiu in mormentatu la holocesti“ (morminti holocesti), si éta cá sortea nu voi sèi se inplinesca dorinti'a s'a, cáci mutându-se preste érna in Siri'a, aci muri si aci se inmormentá dupa ritulu biserice sale la 1. Ianuaru v. 1890. — dorinti'a din urmă a repausatulu au fost, cá se fie dus la morminti de maderatani cea ce s'au si implinitu.

Primésca Dómn'a veduva si consângeni repausatulu exprimarea condolentiei nóstre, éra sufletulu repausatulu Dumnedieu se-lu asiedie in locasiurile celoru drepti spre odichna vecinica, cáci intre noi va remanea pururea pomenirea lui. — Maderatu la 2. Ianuaru 1890. — M.

* *Dilele critice din anulu 1890.* Calendáru lui Falbu arata pentru an. 1890 nu mai putinu de 25 dile critice, care se impartu astfelu: Dile de ordinea antaiu, adeca de cele mai periculóse amenintátóre suntu: 20 Ianuarie, 10 Februarie, 20 Martie, 31 Iulie, 30 Augustu, 28 Septemvre si 27 Octomvre De a doua ordine suntu 9 dile si anume: 6 Martie, 5 si 19 Aprilie, 4 Maiu, 3 Iunie, 2 Iulie, 13 Octomvre, 12 Novemvre si 12 Decemvre. De a treia ordine, adeca mai putinu periculóse suntu: 6 Ianuarie, 5 Februarie, 18 Maiu, 17 Iunie, 17 Iulie, 15 Augustu, 14 Septemvre, 26 Noemvre si 16 Decemvre. E de observatu, cá diua de 12 Decemvre, din a doua ordine, este intru atáta dubiósa, intru cátu se ivescu si ca dile de o ordine mai inalta.

* *Socóta si multiamita publica.* Despre contribuirile in vesminte si bani pentru ajutorarea prunciloru seraci dela scóla rom. din Lipov'a.

Subscri'sa in numele reuniunii pentru ajutorarea pruncilor seraci din Lipov'a si in numele frumosulu scopu alu acestei reuniuni i-mi permitu a esprima si pe acésta cale multiamita onorateloru dómne si onoratiloru domni, cari au venitu in ajutoriu cu denariulu loru la provederea prunciloru seraci dela scólele din locu cu vesminte la serbátorele Nascerii Domnului din a. c.

Au contribuitu cu acésta ocasiune si anume:

I. In vesminte in natura: Dna Augusta de Missici 1 parece cisme si unu rocu. Dna Maria D. Simon 7 marami pentru fete, 2 rochitie, o catrintia etc. D. Hep 5 parchi opinci. Dna Vui'a 3 parchi opinci. Dna D. Muntean 2 parchi opinci. Dna Hodegiu 5 parchi curele pentru opinci.

II. In bani: I. Prin colecta dómnei Iulia Dozse cu dsóra A. Tuducescu. Mari'a Simonu, Teresi'a Popovici câte 5 fl. Victori'a Marienescu, Iulia Dozsa, Alexandrin'a Lazarevici, Magdalin'a Schwarz câte 2 fl. Emili'a Ghiuchici 1 fl 50 cr. Sofi'a Opreanu, Augusta Tuducescu, Iuliana Popovici, Maria Vuia, Paula Krivin, Maria Hodegiu, Maria Spora, Stefanu Simon, Persida Simon, Ecaterina Antonovici, Emilia Dojevici, N. Schannen, La-

disláu Panajoth, Mindl Iosefné, Schlauch Paul, Petru Papp, Marta Nedelcu, Likker Karol, Catitia Lazar, Hermina Suricescu câte 1 fl. Alexandrina Krassl 60 cr, Ioan Ardelean 40 cr. Ecaterina Milovau 20 cr. Iuliana Belici 10 cr. II. Prin colecta Dnei Aureli'a Opreanu si Dsóriei Cornelia Putici. Iacob Ratiu 3 fl. Mari'a Barna, Ecaterina Dobrean, Militi'a Antonovici, He'a Serbu câte 2 fl. Elen'a Popi, Constantinu Petroviciu, Nicolaie Rosiu, Iulian'a Capruceanu, Elen'a Popoviciu, Valeri'a Matei, Anastasi'a Puticiu, Corneli'a Puticiu, Aureli'a Opreanu câte 1 fl. Mari'a Rectoroviciu, Iulian'a Born'a, Mari'a Eftenie câte 50 cr. Traianu Born'a 40 cr. Constantinu Istfanu 30 cr. Sofi'a Pasculescu, An'a Cimu câte 20 cr. III. Prin colect'a Dnei Albertina Vancu si Dsióriei Victori'a Brind'a. Teresi'a Mocsonyi 5 fl. Ecaterina Scalla 4 fl. Elen'a Hamsea 3 fl. Natali'a Halicu, Mari'a Iancoviciu, August'a de Missici. Iulian'a Sierbanu, Anic'a Tessici, Liubiti'a Belici, Savet'a Ciorogariu. Iulian'a Georgoviciu, Ianca Vainay, Sofi'a Belesiu, Clar'a Wiener, Gavrilu Papp câte 2 floreni. Ana Savici, Emilia Cadariu, Ana Craciun, Milea Putin, Maria Popovici, Emilia Mircu, Székelyné, Kabdebó Guszta, Albertina Vancu, Victoria Brinda, Iuliana Putici, Vasilie Fodor, Nicolae Barbusiu, Alexandru Grozescu, Vetaria Vuculescu câte 1 floren. Willimszky 60 crucer. Ev'a Suci, Ecaterina Dragea, Emilia Fagarasiu, Ana Cismasiu, Panajoth Ilona, Leonora Grosz, Atanasie Micula, Savici Caramfil, Livia Mladin, Iuliana Paulcescu, Iuliana Papp, Sofia Simon, Rosalia Popovici, Zaharie Cuparescu, Eutimie Bugariu, Solomon Giurcón, Petru Lunici câte 50 cr. Zena Bradean, Virgilie Muntean, Ianca Deutsch, Melania Papp câte 40 cr. Mica Craciun, Elena Trifon câte 30 cr. Ecaterina Onu, Reveica Tocaci câte 20 cr. Bojita Bogoiu 05 cr. — A mai incurs ulterior dela P. Pacatian din Bucuresci 6 fl. N. N. din Arad 1 fl. Elena Micu 1 fl. Persida Muntean 40 cr. Suma totala 135 fl. 55 cr.

Primésca tóte onoratele dómne si onorati domni cea mai caldurósa multiamita. Ddiu se le resplatésca insutitu si inmiitu denariulu depusu pe altariulu Domnului intru alinarea suferintieloru seraciloru. Lipova, 25. Dec. 1889. Elena V. Hamsea, m. p. casiera.

CONCURSE.

Pe bas'a ordinatiunei Ven. Consistoriu gr. or. oradanu dto 13/25. Noemvre 1889. Nr. 1047. B. se escrie concursu pentru vacant'a parochie de a III-a clasa din comun'a Sierghisiiu, protopresviteratulu Pestesiiului cottulu Bihoru cu terminu de 30 zile dela prima publicare.

Emolumintele sunt:

1) birulu dela 110 numere câte un'a vica cucuruzu sfarmatu; 2) folosirea aloru 22 jugere pamentu parochialu bunu; 3) dela 110 numere de case un'a diua de lucru cu palmile; 4) Stolele usuete anuale 80 fl; 5) Casa parochiala cu gradina grajdu, colna si tóte cele necesarie, precum si fantana in ocolu, lemne de focu din padurea comunala, tóte acestea computate laolalta dau o suma de 411 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie sunt avisati a-si trimite recursele loru instruate in sensulu Statutulu organicu si a regulamentulu pentru parochii, adresate Comitetalu parochialu — subsemnatulu protopresviteru in Lugosiulu de sus, post'a ultima Élesd — si a se presentá in vre-o Dumineca ori serbátóre in St. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cele rituale.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: TEODORU FILIPU, m. p. prot.